

wil ik nog een opmerking maken naar aanleiding van het begrip smartegeld, dat door Dr. DEKNATEL ter sprake wordt gebracht. Eerstens had hij, om dit begrip duidelijker in het licht te stellen, een betere plaats uit mijn werkje kunnen kiezen voor het maken van de opmerking dan de nu gekozene, maar verder moest toch de studie van de toepassing der Duitsche en Oostenrijksche ongevallenwet hem doen inzien, dat ook bij ons de jurisprudentie niet buiten dit begrip om zal kunnen gaan.

Aangezien de positie, die ik op het oogenblik inneem een geheel andere is als die, toen ik het werkje schreef, zou ik er zeer veel prijs op stellen, indien U dit, aan U gericht schrijven, in uw *Tijdschrift* wildet opnemen, opdat in de eerste plaats de collega's, die tot mijn ambtsgebied behooren er kennis van dragen, dat ik mijn meening blijf handhaven, om aan de eventueele inlichtingen, die zij mij willen verstrekken, groote waarde te hechten, te meer daar het mijn innige overtuiging is, dat de medewerking van de geneeskundigen een eerste vereischte is voor een doelmatige uitvoering van de ongevallenwet.

Met de meeste hoogachting heb ik de eer te zijn

Uw Dw.

F. B. MOSSEL.

*Controleerend geneeskundige der Rijksoverzeekeringsbank
voor de provinciën Groningen, Friesland, Drenthe
en Noordelijk deel van Overijssel.*

Groningen, 8 April 1903.

Hooggeachte Redactie!

Naar aanleiding van hetgeen Dr. MUNTENDAM heeft gemeend te moeten toevoegen aan mijn stukje „Het pokkenwetje”, wensch ik het volgende op te merken.

Dr. MUNTENDAM zegt, dat de Regeering niet had mogen overgaan tot wijziging van art. 17 der epidemiewet zonder de principieele zijde van de vraag in de eene of andere richting opgelost te hebben en eerst daarna zou de Regeering het recht hebben voorstellen tot wijziging van den bestaanden toestand te doen.

Naar het mij voorkomt staat het niet aan ons te decreteeren, wat de Regeering mag doen of moet laten en waartoe zij al of niet het recht heeft.

Het ontwerp is eenmaal ingediend en de mogelijkheid, dat het door de Tweede Kamer wordt aangenomen, is, hoewel klein, geenszins uitgesloten.

Ook vergete men niet, dat het is ingediend met de toch zeker niet te laken bedoeling voor een duizendtal kinderen het bezoeken van een school mogelijk te maken.

Om nu te voorkomen, dat het ontwerp allicht zou worden aangenomen, zooals het daar ligt, spoorde ik de Ned. Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst aan, te trachten dit te verhoeden en zich te wenden tot de Tweede Kamer.

Wordt in het desbetreffende adres de principieele zijde van het vaccinatievraagstuk uiteengezet, des te beter, maar in de eerste plaats moet m. i.

gewezen op de gevaren, die de voorgestelde wijziging van art. 17 kan na zich slepen en gevraagd worden het ontwerp niet tot wet te verheffen, tenzij zoo geamendeerd, dat die gevaren tot hun kleinste proporties zijn ingekrompen.

Hoogachtend,

Uw dw.

's-Gravenhage, 14 April 1903.

Dr. W. K. M. GÖTTE.

De opmerking van Dr. GÖTTE naar aanleiding van wat ik schreef onder zijn stukje „Het pokkenwetje” (dat minder een toevoegsel dan een tegenwerping mag genoemd worden), dat het niet aan ons staat te decreeteeren wat de Regeering doen mag of moet laten is, behoef ik haast niet te beantwoorden als rakende niet de hoofdzaak. Uitdrukkelijk ben ik begonnen te zeggen „naar mijn meening”; het is dus duidelijk dat ik geheel en al weergeef wat ik persoonlijk over deze quaestie denk, en naar mijn meening heeft de Regeering verkeerd gehandeld met de indiening van dit ontwerp met ter zijde lating van de principieele quaestie. En dat mag in ons land toch zeker wel gezegd worden. Evengoed als Dr. GÖTTE het waagt de Regeering te critiseeren en een amendement voor te stellen, even goed mag ik de Regeering critiseeren en de geheele wet veroordeelen.

Maar wat de hoofdzaak betreft, *ik meen*, dat de Maatschappij, als zij omtrent deze zaak een adres aan de Tweede Kamer zendt, zich fier op het standpunt moet stellen een wet, die zij een gevaar voor de volksgezondheid acht, absoluut af te keuren en niet moet medewerken door amendementen het gevaar zoo klein mogelijk te maken. Dit laatste zal haar standpunt verzwakken.

P. MUNTENDAM.

BERICHTEN.

BUITENLAND.

LONDEN. — Overwerken. *The Lancet*, die herhaaldelijk mededeelingen gedaan heeft omtrent de gevolgen van overmatige inspanning bij atleten, maakt thans melding van een geschrift van Prof. LYDSTON van Illinois State University over dit onderwerp. Zijn meening is, dat een atleet nooit toeren moet ondernemen, waarvoor geen voldoende stelsel van voorbereiding kan worden toegepast; vooral niet, als hij ouder is dan 30 jaar. Bijna allen, die eenige jaren aan wedstrijden hebben deelgenomen, vertoonen min of meer endarteriitis, hypertrophie van het hart, emphyseem en een lichte congestie van lever en nieren. In verscheidene gevallen was pijnlijkheid van de lever of lichte albuminurie een onmiddellijk gevolg van hevige inspanning. Het oplichten van zware gewichten, waarbij de adem werd ingehouden, had meermalen uitzetting van het hart en emphyseem ten gevolge. Lijders aan vaatverharding als gevolg van jicht, syphilis of alcoholisme